

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового інституту

Н.Г. Метеленко
(інішали та прізвище)

« » 2021 р.

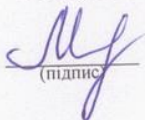
МІКРОЕКОНОМІКА
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 051 Економіка
освітньо-професійна програма
«Інформаційна економіка»

Укладач **Феофанов Л.К.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри обліку, аналізу,
оподаткування та аудиту

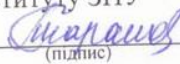
Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ

Протокол №1 від «25» серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

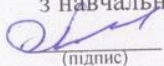
Т.О. Меліхова
(інішали, прізвище)

Протокол №1 від «26» серпня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ

(підпис)

Т.А. Шарапова
(інішали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В. Меліньська
(інішали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 051 Економіка	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2-й	2-й
Освітньо-професійна програма Інформаційна економіка	Змістових модулів – 6	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні	
		32 год.	4 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Самостійна робота	
		72 год.	108 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування системи знань з теорії поведінки споживача, теорії підприємства та ринкових структур, ринків факторів виробництва.

Завдання дисципліни:

- визначити базові положення мікроекономічної теорії;
- проаналізувати економічні чинники, що обумовлюють діяльність суб'єктів господарювання;
- розглянути економічні відносини між суб'єктами господарювання в умовах обмеженості ресурсів;
- розглянути економічну поведінку виробників, споживачів, власників фінансових та виробничих ресурсів;
- ознайомитися з граничним аналізом;
- набути навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу (використання економічних моделей, графіків тощо).

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Загальні компетентності: ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Методи: Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Словесні методи (лекція, пояснення, робота з підручником). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.	Методи: Дослідницький (самостійна робота, проекти). Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Практичні методи (творчі завдання, контрольні, складання схем і алгоритмів). Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).

1	2
<p>СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.</p> <p>СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,</p> <p>4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.</p> <p>6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.</p> <p>9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, лабораторно-практичний).</p> <p>Контрольні заходи: теоретичне тестування за змістовим модулем, розв'язання задач, екзамен.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Мікроекономіка» базується на дисципліні «Основи економічних знань» та забезпечує вивчення дисципліни «Економіка підприємства».

3. Програма навчальної дисципліни **Змістовий модуль 1. Поведінка споживача**

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Крива виробничих можливостей, її значення у мікроаналізі. Предмет і функції мікроекономіки. Методологічні засади мікроекономіки.

Сукупна та гранична корисність, їх графічний аналіз. Рівновага споживача. Закони Госсена, їх роль в теорії споживання. Кардиналістська (кількісна) модель оптимізації споживчого вибору. Аксиоми ординалістської теорії корисності (система переваг споживача, її основні елементи). Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Бюджетна лінія, її рівняння і графічна побудова.

Реакція споживача на зміни його доходу і цін. Графічний аналіз ліній «доход – споживання» та «доход – ціна». Криві Енгеля. Ефект доходу та ефект заміщення. Парадокс Гіффена. Надлишок споживача: поняття, утворення, зміна.

Змістовий модуль 2. Попит, пропозиція, еластичність

Попит, закон попиту. Цінові й нецінові детермінанти попиту. Пропозиція, закон пропозиції. Фактори пропозиції. Ринкова рівновага та проблема її сталості. Концепція цінової еластичності попиту у визначенні міри чутливості споживача до змін цін на товари, її фактори, ступені та коефіцієнти.

Методика обчислення та параметри значень коефіцієнтів еластичності попиту за доходом та перехресного. Еластичність пропозиції, її фактори. Методика обчислення рівня еластичності пропозиції.

Змістовий модуль 3. Поведінка фірми

Поняття і параметри виробничої функції. Виробнича функція з одним змінним фактором. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта, її властивості. Карта ізоквант. Закон спадної віддачі. Заміна факторів виробництва. Ізокоста. Карта ізокост. Оптимум товаровиробника.

Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до визначення. Часткова варіація факторів виробництва і функції витрат. Короткострокові витрати, їх графічний, алгебраїчний та вербальний аналіз. Довгострокові витрати. Графіки довгострокових витрат. Концепція мінімально ефективного розміру підприємства.

Змістовий модуль 4. Ринок досконалої конкуренції

Поняття ринкової структури. Кількісні методи оцінки структури ринку. Ознаки й умови досконалої конкуренції. Конкурентна стратегія фірми у короткотерміновому періоді. Конкурентна стратегія фірми у довгостроковому періоді. Ефективність ринку досконалої конкуренції.

Змістовий модуль 5. Ринки недосконалої конкуренції

Модель «чистої» монополії та її основні ознаки. Монопольний ринок у короткостроковому періоді. Оптимум монополії у довгостроковому періоді. Цінова дискримінація: поняття, умови, різновиди. Економічні наслідки монополізму.

Сутність та основні риси ринку монополістичної конкуренції. Фактори диференціації продукту. Ринкова поведінка монополістичного конкурента у короткостроковому періоді. Поведінка фірми монополістичного конкурента у довгостроковому періоді. Економічна ефективність і монополістична конкуренція.

Олігополія, її сутність та основні ознаки. Шляхи виникнення олігополій. Основні моделі олігопольної поведінки. Ефективність олігополії порівняно з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії.

Змістовий модуль 6. Ринки факторів виробництва

Теорія граничної продуктивності та попит на ресурси. Зміни у попиті на ресурси, його еластичність. Оптимальне співвідношення ресурсів. Ціноутворення на ринку ресурсів.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Конкурентний ринок праці. Монополія на ринку праці. Монопсонія на ринку праці. Двостороння монополія. Диференціація зарплати.

Капітал як ресурс тривалого використання, форми капіталу. Дисконтування. Ставка відсотка. Диференціація ставок відсотка. Ринок землі. Економічна рента. Пропозиція землі. Визначення земельної ренти.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів			
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	15	8 / 1,5	2	1	6	0,5	7	13,5	5	5	10	
2	15	8 / 1,5	2	1	6	0,5	7	13,5	5	5	10	
3	15	8 / 2	3	1,5	5	0,5	7	13	5	5	10	
4	15	8 / 1,5	2	1	6	0,5	7	13,5	5	5	10	
5	15	8 / 2,5	3	1,5	5	1	7	12,5	5	5	10	
6	15	8 / 3	4	2	4	1	7	12	5	5	10	
Усього за змістові модулі	90	48 / 12	16	8	32	4	42	78	40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль іспит	30						30	30	20	20	40	
Загалом												
			120							100		

5. Теми лекційних занять

№ ЗМ	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Предмет і метод мікроекономіки	–	–
1	Корисність економічного блага. Економічний вибір	1	–
1	Аналіз поведінки споживача	1	0,5
2	Попит, пропозиція, їх взаємовідносини	1	–
2	Теорія еластичності	1	0,5
3	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	1	0,5
3	Витрати виробництва	2	0,5
4	Ринок досконалої конкуренції	2	0,25
5	Монопольний ринок	1	0,25
5	Ринок монополістичної конкуренції	1	0,25
5	Олігополістична структура ринку	1	0,25
6	Похідний попит	1	0,25
6	Ринок праці	2	0,5
6	Ринок капіталу та землі	1	0,25
Разом		16	8

6. Теми практичних занять

№ ЗМ	Назва теми	Кількість годин	
		д.ф.	з.ф.
1	Предмет і метод мікроекономіки	1	–
1	Корисність економічного блага. Економічний вибір	2	0,25
1	Аналіз поведінки споживача	3	0,25
2	Попит, пропозиція, їх взаємовідносини	3	0,25
2	Теорія еластичності	3	0,25
3	Варіації факторів виробництва та оптимум товаровиробника	2	0,25
3	Витрати виробництва	3	0,25
4	Ринок досконалої конкуренції	6	0,5
5	Монопольний ринок	2	0,25
5	Ринок монополістичної конкуренції	1	0,25
5	Олігополістична структура ринку	2	0,5
6	Похідний попит	1	0,25
6	Ринок праці	2	0,5
6	Ринок капіталу та землі	1	0,25
Разом		32	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 1	0,5 бали за кожну правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Визначення оптимального споживчого вибору. Бюджетне обмеження	Перша задача – 3 бали, друга задача – 2 бали	5
Усього за ЗМ 1	2			10
2	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 2	0,5 бали за кожну правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Розрахунок коефіцієнту еластичності. Графічний аналіз ринкової ситуації	Перша задача – 2 бали, друга задача – 3 бали	5
Усього за ЗМ 2	2			10
3	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 3	0,5 бали за кожну правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Розрахунок різних видів витрат. Аналіз загального, середнього та граничного продуктів	Перша задача – 3 бали, друга задача – 2 бали	5
Усього за ЗМ 3	2			10
4	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 4	0,5 бали за кожну правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Аналіз ринкової ситуації для досконалої конкуренції. Графічний аналіз ринкової ситуації.	Перша задача – 2 бали, друга задача – 3 бали	5
Усього за ЗМ 4	2			10
5	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 5	0,5 бали за кожну правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Аналіз ринкової ситуації для чистої монополії. Графічний аналіз ринкової ситуації.	Перша задача – 2 бали, друга задача – 3 бали	5
Усього за ЗМ 5	2			10

6	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (10 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 6	0,5 бали за кожен правильну відповідь	5
	Практичне завдання: розв'язання двох задач	Розрахунок земельної ренти та ціни землі. Розрахунок оптимальної кількості працівників	Перша задача – 2 бали, друга задача – 3 бали	5
Усього за ЗМ 6	2			10
Усього контр. заходів	12			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Іспит	Теоретичне завдання: тест в системі Moodle (20 питань)	Теоретичний матеріал ЗМ 1–6	1 бал за кожен правильну відповідь	20
	Практичне завдання: розв'язання завдання	Розв'язання задач, відповіді на проблемні питання під час співбесіди з викладачем	До 20 балів	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Мікроекономіка: практикум : навч. посіб. / Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Ігнатюк А. І., Слухай С. В. / за ред. В. Д. Базилевича. Вид. 3-тє. Київ, 2012. 496 с.
2. Феофанова І.В. Феофанов Л.К. Мікроекономіка : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 133 с.

Додаткова:

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Ігнатюк А. І., Слухай С. В. Мікроекономіка: підручник / за ред. В.Д. Базилевича. Київ, 2007. 678 с.
2. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф. Мікроекономіка. Практикум : навч. посіб., 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 2008. 420 с.
3. Косік А. Ф., Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка : навч. посіб., 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 2008. 440 с.
4. Мочерний С. В., Скотний В. Г. Основи економічної теорії : підручник. Львів, 2011. 600 с.
5. Нарижна Л. Д., Пономарьова Л. Н. Мікроекономіка в схемах : навч. посіб. Київ, 2007. 160 с.
6. Рудий М. М., Жебка В. В. Мікроекономіка : навч. посіб. Київ, 2008. 360 с.
7. Веріан Г. Р. Мікроекономіка : проміжний рівень. Сучасний підхід / пер. з англ. д-ра екон. наук С. Слухая. 6-те вид. Київ, 2006. 630 с.

8. Семюелсон П., Нордгауз В. Мікроекономіка / пер. з англ. С. Панчишина. Київ, 1998. 680 с.
9. Pindyck R. S., Rubinfeld D. L. Microeconomics. 8th ed. Boston; New York. 2017. 772 p.

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua
2. Урядовий портал. URL: www.kmu.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.mof.gov.ua
4. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України www.me.gov.ua
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
8. Наукова бібліотека ЗНУ. URL: library.znu.edu.ua